

Lessuggesties bij 'Elfenblauw' van Johan Vandevelde

uitgewerkt door Wim Leenaerts
Leerkracht Nederlands VTI Spijker Hoogstraten

Achterflap: Sander groeit op bij zijn oom Brendan, zijn ouders heeft hij nooit gekend. Het enige aandenken dat hij aan hen heeft, is een gouden amulet met vreemde symbolen erop. Oom Brendan heeft een passie voor zwaarden. Niet alleen smeedt hij deze voor de eenentwintigste eeuw wel érg ouderwetse wapens, hij kan ze ook hanteren als de beste en leert zijn jonge neef de kunst van het zwaardvechten. Voorlopig is hij Sanders meerdere. Maar dan komt de dag dat Sander een vreemdsoortig wezentje ontmoet, dat een verbinding lijkt te hebben met Sanders amulet. En dan gaat alles opeens heel snel. Uit het niets duikt een demonische zwarte ruiter op, die Sander en zijn oom naar het leven staat. Diep in de ruïnes van een oude fabriek bevindt zich een poel, die de poort blijkt te zijn naar een andere wereld... Sander gaat op zoek naar de geheimen uit zijn verleden en de moordenaar van zijn dierbaren...

Vorbereiding: Dit is een erg vlot lezend en niet moeilijk geschreven fantasyboek dat alle elementen van een typisch fantasyboek bevat (inclusief de queeste). Daardoor is het erg geschikt om te werken rond fantasie en creatief schrijven. Ook de fantasieelementen zullen in de bespreking een belangrijke rol spelen. Je kan beginnen met de leerlingen de voorkant van het boek te laten zien en hen te laten verwoorden wat voor boek het volgens hen gaat zijn.

Als voorbereiding op het boek kan je de leerlingen een creatieve schrijfoopdracht laten maken, met de bedoeling om een leesverwachting op te roepen en hun fantasie te prikkelen. Hiervoor kan je blz. 12 tot 17 voorlezen. In dit fragment ontmoet Sander een elfje. Het elfje is er slecht aan toe en hij verzorgt het. Het fragment eindigt met: *'Ze opende haar mond en met een hoog piepstemmetje begon ze te vertellen'*.

De leerlingen verzinnen nu zelf wat het elfje Sander zou te vertellen hebben, of ze beelden zich in dat er een elfje op zoek is naar hen, waarom zou het hen nodig hebben?

Door deze schrijfoefening worden de leerlingen benieuwd naar wat het elfje Sander nu echt te vertellen zou hebben. Het blijkt dat hij het elfje niet kan verstaan, maar dat het hem de weg wil wijzen naar een fabriek. In die fabriek gebeurt iets erg vreemd en Sander vlucht naar buiten. Dit fragment, van blz. 32 tot 34 (tot 'Nergens zag hij een spoor van het elfje'), kan je ook weer voorlezen en de leerlingen klassikaal laten speculeren over wat er met het water aan de hand zou zijn. Na deze korte inleiding op het verhaal lezen de leerlingen het hele boek tegen één van de volgende lessen.

Uitwerking: De leerlingen worden in groepjes van vier verdeeld. Als je al gewerkt hebt rond het genre fantasy kennen de leerlingen de kenmerken al. Dan kan je hen in groep laten zoeken naar hoe die elementen in het boek aan bod komen. Achteraf kunnen de verschillende uitkomsten dan vergeleken worden. Als je nog niet rond fantasy gewerkt hebt, is dit het ideale boek om daar mee te beginnen. Je omschrijft kort dat fantasy een genre van boeken is, waarin de schrijver zijn fantasie volop heeft laten werken. De

leerlingen bespreken in groep welke dingen in het boek allemaal aantonen dat de schrijver zijn fantasie heeft gebruikt en of hij dat goed gedaan heeft. Ze proberen zoveel mogelijk elementen te vinden. De uitkomsten worden weer met de andere groepjes vergeleken.

De leerlingen bespreken in de groepjes de rol en het belang van de fantasieelementen en delen deze antwoorden achteraf met de andere groepjes en de leerkracht. Dit heb ik ook in een leerlingenbundel verwerkt, die u vindt in bijlage 2).

1. *Zijn die fantasieelementen belangrijk voor het verhaal? Hoe kom je daarbij? Had het verhaal hetzelfde geweest als het zich in onze wereld had afgespeeld?*

Neen. Dan hadden er geen tovenaars, eenhoornleger, heks, draak, magie enz. geweest. Het feit dat we zelf niet goed weten wat we kunnen verwachten, maakt het boek ook spannend. Hier kunnen veel persoonlijke antwoorden van de leerlingen volgen.

2. *Het verhaal speelt zich af in een middeleeuwse samenleving. Wat voor gevolgen heeft dit voor de sfeer en voor Sander?*

Door de confrontatie met deze samenleving en de moderne wereld die Sander gewoon is, moet hij vertrouwen op andere mensen om zich te redden in de wereld. Zonder Caldric en Taryns kennis van die wereld had hij het waarschijnlijk niet gered. De sfeer is ook veel grimmiger doordat er niet zoiets is als politie of een andere controlerende macht en de mensen dus praktisch kunnen doen waar ze zin in hebben zoals wat ze met Berik doen. In een moderne samenleving kan zoiets bijna niet, maar omdat de mensen in een agrarische, middeleeuwse samenleving zo op elkaar moeten vertrouwen en zoveel avonturen meemaken ontwikkelen ze wel veel diepere vriendschappen en zijn ze tot veel meer bereid om elkaar te helpen. Hoe meer je samen meemaakt, hoe sterker je band.

3. *Waarom zijn de elfen belangrijk in het boek?*

Hun smeden hebben Sanders magische amulet gemaakt, waardoor hij beschermd is tegen de magie van Farlog.

4. *Elfen zijn vaak symbolen van vruchtbaarheid en leven, dat is ook waarom ze in de folklore zijn ontstaan, als verklaring voor de steeds terugkerende cyclus van leven en dood en het magische van het leven. Op het eerste zicht lijkt die symbolisering hier niet echt van toepassing, maar als je beter kijkt toch wel. Op welke manier vertegenwoordigen de elfen ook hier het leven?*

Als de elfen Sander het amulet niet gegeven hadden, waren hij – de koning van Cyndrië -, het land en de bevolking waarschijnlijk gestorven onder Farlogs bewind.

5. *In het boek neemt Farlog de ziel van mensen om hen als witte monniken in zijn leger in te lijven. Zie je hier een overeenkomst met onze wereld?*

De witte monniken kunnen niet kiezen of ze aan Farlogs kant staan omdat ze hun

ziel kwijt zijn. Ook in onze wereld hebben veel mensen niet te kiezen aan wie zijn kant ze staan en worden ze vaak verplicht om mee te vechten in een oorlog waar ze liever niets mee te maken hebben.

6. *Zijn de witte monniken door en door slecht?*

Neen. Ze hebben gewoon geen keuze doordat hun ziel is weggenomen. Maar als ze hun ziel terugkrijgen zijn ze terug goed. Dit is ook zo in onze wereld. Mensen vechten vaak aan de verkeerde kant en worden daardoor als slecht beschouwd (denk maar aan de Duitse soldaten tijdens WO II), maar dat maakt hen nog geen slechte mensen. Ook zij hebben meestal geen keuze en worden verplicht om te vechten, of er wordt hen iets voorgelogen.

7. *De goeden in het boek maken gebruik van eenhoorns in hun leger, wezens die één zijn met de natuur, wat gebruikt Farlog, het kwade, in zijn leger? Zou de schrijver dat bewust gedaan hebben? Wat zou hij daarmee misschien willen zeggen?*

Metalen robotpaarden. Technologie zorgt ervoor dat we vervreemden van de natuur (heel de avond achter de pc) en de natuur kwaad berokkenen (milieuvervuiling). Doordat we steeds ook met de auto of het vliegtuig reizen, genieten we niet meer zo hard van de omgeving en het land. Farlog duidelijk ook niet aangezien het rond zijn kasteel erg grauw en duister is. Hij is niet geïnteresseerd in de na-tuur. Misschien daarom dat hij zo asociaal is?

8. *Hoe merk je nog dat de schrijver het niet zo begrepen heeft op mensen die veel met de auto rijden?*

Sander kleeft in het begin van het boek stickers op verkeerd geparkeerde auto's. (hier kan je ook vermelden dat de auteur zelf geen auto heeft en als hij bijv. in scholen gaat vertellen over zijn boeken, gaat hij altijd met het openbaar vervoer, ook al is dat soms nogal lastig)

Sander twijfelt op het einde van het boek of hij Farlog zou laten leven, zijn vader had dat wel gedaan, maar hij doet het niet. Je kan de leerlingen vragen of ze dat een goede daad vonden. Wat vinden ze dan van mensen ter dood veroordelen? Hebben wij het recht om te beslissen over of iemand blijft leven of niet?

Afsluiting: Het boek eindigt met een soort open einde. Sander voelt zich nog niet klaar om de troon te besteigen en beslist om zijn twee vrienden achterna te gaan.

Dit einde nodigt uit om te bedenken wat ze tegen elkaar zouden zeggen en wat hun volgende avontuur zou zijn, want dat ze avonturen zullen beleven staat buiten kijf.

Ook hier kunnen de leerlingen weer een kort verhaal rond schrijven. De leerlingen zijn vrij om een vervolg aan het verhaal te breien, maar ze moeten wel elk kenmerk van fantasy gebruiken. Ze verzinnen dus een vreemd wezen dat ze tegen komen of waarover verteld wordt, we komen iets meer te weten over de vreemde wereld of hij wordt verder verkend,

een spannend of avontuurlijk stuk en er moet ook magie in voorkomen.

Het is interessant als de verschillende verhalen gebundeld worden, zodat iedereen ze kan lezen. Leerlingen zijn gemotiveerder als ze weten dat hun werk ook gelezen wordt door iemand anders dan de leerkracht.

Groepsbespreking

Jullie hebben net in dit groepje de verschillende fantasyelementen uit het boek besproken. Op de volgende pagina's vinden jullie enkele vragen over deze elementen. Deze moeten jullie in groep proberen te beantwoorden en daarna met de klas bespreken. Schrijf je antwoorden verkort neer want soms kunnen ze wel eens uitgebreid zijn natuurlijk.

1. Zijn de fantasyelementen die je zojuist gevonden hebt belangrijk voor het verhaal? Hoe kom je daarbij? Had het verhaal hetzelfde geweest als het zich in onze wereld had afgespeeld?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Het verhaal speelt zich af in een middeleeuwse samenleving. Wat voor gevolgen heeft dit voor de sfeer en voor Sander?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Waarom zijn de elfen belangrijk in het boek?

.....

.....

.....

4. Elfen zijn vaak symbolen van vruchtbaarheid en leven, dat is ook waarom ze in de folklore zijn ontstaan, als verklaring voor de steeds terugkerende cyclus van leven en dood en het magische van het leven. Op het eerste zicht lijkt die symbolisering hier niet echt van toepassing, maar als je beter kijkt toch wel. Op welke manier vertegenwoordigen de elfen ook hier het leven?

.....

.....

.....

5. In het boek neemt Farlog de ziel van mensen om hen als witte monniken in zijn leger in te lijven. Zie je hier een overeenkomst met onze wereld?

.....

.....

.....

.....

.....

6. Zijn de witte monniken door en door slecht?

.....

.....

.....

.....

7. De goeden in het boek maken gebruik van eenhoorns in hun leger, wezens die één zijn met de natuur, wat gebruikt Farlog, het kwade, in zijn leger? Zou de schrijver dat bewust gedaan hebben? Wat zou hij daarmee misschien willen zeggen?

.....

.....

.....

.....

.....

7. Hoe merk je nog dat de schrijver het niet zo begrepen heeft op mensen die veel met de auto rijden? (tip: ergens in het begin van het boek...)

.....

.....

Andere goede boeken van dezelfde auteur:

